

Κείμενο 1

Το μέλλον της ανθρωπότητας στα χέρια της τεχνητής νοημοσύνης

Το ακόλουθο συντομευμένο άρθρο του Τίμου Κουρεμένου (4.2.2022) προέρχεται από τον ιστότοπο www.lifo.gr (ανακτήθηκε στις 25.08.2022).

Τι κι αν χρειάστηκε να φτάσουμε στο 2022 για να δεις την τεχνητή νοημοσύνη (artificial intelligence αγγλιστί, AI εν συντομία) εν δράσει, χάρη στη σκούπα-ρομπότ που αγόρασες στις εκπτώσεις; Σε διαβεβαιώνουμε πως δεν πρόκειται για κάτι καινούργιο. Ο όρος καθιερώθηκε το 1956 σε ένα συνέδριο στο αμερικανικό κολέγιο Dartmouth (γιορτάζει, σαν να λέμε, τα εξήντα πέντε του χρόνια φέτος), έστω κι αν οι συμμετέχοντες ήταν μάλλον υπερβολικά αισιόδοξοι, κάνοντας λόγο για επίλυση του προβλήματος της δημιουργίας τεχνητής νοημοσύνης μέσα σε μια γενιά.

Από τότε μέχρι σήμερα, βέβαια, μοιάζει να έχουν περάσει αιώνες τεχνολογικής εξέλιξης, καθώς η AI έχει μπει για τα καλά στις ζωές μας. Παρότι το ευρύ κοινό στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί τον ρόλο που διαδραματίζει στην καθημερινότητά του, η τεχνητή νοημοσύνη δουλεύει ακατάπαυστα στο παρασκήνιο έχοντας ως μοναδικό της αντικείμενο την επίτευξη των εκάστοτε στόχων της, που φυσικά μπορούν να αφορούν από την ανάπτυξη ενός νέου εμβολίου μέχρι την κατάρριψη ενός αεροσκάφους.

Αυτό το τελευταίο έχει δώσει τροφή σε ουκ ολίγα σενάρια –για την ώρα ταινιών επιστημονικής φαντασίας ως επί το πλείστον– που μιλούν για το τέλος της ανθρωπότητας εξαιτίας της «κακής» τεχνητής νοημοσύνης. Τα περισσότερα από αυτά, βέβαια, παρακάμπτουν κάτι πολύ βασικό, το γεγονός πως η τεχνητή νοημοσύνη δεν έχει συναισθήματα. Αυτό είναι ίσως και το χαρακτηριστικότερο γνώρισμά της. Εν αντιθέσει με τον άνθρωπο, η τεχνητή νοημοσύνη δεν θα καταλάβει ποτέ πόνο, χαρά, αγάπη, μίσος. Αντ’ αυτών θα πορευτεί βάσει του στόχου που της έχει ανατεθεί και τίποτα παραπάνω –τουλάχιστον εξ όσων γνωρίζουμε.

Βασική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αυτό που αποτελεί άμεση επιδίωξη του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι ένα περιεκτικό νομικό πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη, το οποίο θα ενισχύει την ευρωπαϊκή οικονομία και θα προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα, μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση στη νομοθεσία που θα βάζει πάνω απ’ όλα τον άνθρωπο και την ασφάλεια. Η νομοθεσία θα κατηγοριοποιεί τις χρήσεις όλων των προϊόντων και εφαρμογών που χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη σε αβλαβείς, μικρής επικινδυνότητας, μεγάλης επικινδυνότητας και απαγορευτικής χρήσης. Αυτό θα ισχύει για εφαρμογές AI που παράγονται εντός Ε.Ε., αλλά και για εφαρμογές που εισέρχονται στην ευρωπαϊκή αγορά από τρίτες χώρες.

Κείμενο 2

Τεχνητή νοημοσύνη και ηθική

Το ακόλουθο ελαφρώς διασκευασμένο απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Θεοφάνη Τάση, Ψηφιακός ανθρωπισμός. Εικονιστικό υποκείμενο και τεχνητή νοημοσύνη, Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός, 2019, σ. 42-46.

[...] Οφείλουμε ν' αφοσιωθούμε στην ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, ή μήπως όχι; Κατά την γνώμη μου είναι προτιμότερο ν' αυτοπεριοριστούμε με φρόνηση αναπτύσσοντας μέχρι ενός σημείου και με προνοητική προσοχή την τεχνητή νοημοσύνη, διότι ενάντια στην αστόχαστη εξέλιξη της μπορούν να διατυπωθούν βαρυσήμαντα επιχειρήματα. Θα παρουσιάσω εδώ ένα μη ανθρωποκεντρικό επιχείρημα ακολουθούμενο από ένα ανθρωποκεντρικό.

[...] Μια ηθική τεχνητή νοημοσύνη θα είναι ένα πρόγραμμα υπολογιστή που θα έχει την ικανότητα να δημιουργεί, όπως κάθε πρόγραμμα, ταχύτατα τέλεια αντίγραφα του εαυτού της. Αντίστοιχα, το κάθε αντίγραφο θα διαθέτει την ίδια ικανότητα παραγωγής αντιγράφων. Ωστόσο, το κάθε αντίγραφο χρειάζεται ορισμένο χώρο αποθήκευσης, έναν συγκεκριμένο υλικό εξοπλισμό και ρεύμα. Ποιος θα αναλάβει το κόστος του αποθηκευτικού χώρου, της αγοράς και συντήρησης των μηχανών και τα έξοδα του ρεύματος; Ποιος θα είναι υπεύθυνος για τις θερμικές εκπομπές των μηχανών και γενικότερα για την μόλυνση του περιβάλλοντος από την λειτουργία τους; Αν τελικά η αποθήκευση της τεχνητής νοημοσύνης και των αντιγράφων της καταστεί οικονομικά ή οικολογικά ασύμφορη, τότε έχουμε δικαίωμα να της απαγορέψουμε ν' αντιγράφεται; Άραγε, έχει δικαίωμα αναπαραγωγής μια ηθική τεχνητή νοημοσύνη; Τέλος, αν κάνει ένα λάθος ή δεν μπορεί ν' αναβαθμιστεί, τότε έχουμε δικαίωμα να την διαγράψουμε;

[...] Το σημαντικότερο ανθρωποκεντρικό επιχείρημα ενάντια στην ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, το οποίο αναπτύχθηκε ενδελεχώς από τον Nick Bostrom, είναι ότι ίσως οδηγήσει στην δημιουργία υπερευφυούς τεχνητής νοημοσύνης, δηλαδή μιας νοημοσύνης η οποία θα υπερέχει του ανθρώπου σε όλα τα πεδία, π.χ., επιστήμη, κοινωνικές δεξιότητες και δημιουργικότητα. Η υπερευφυής τεχνητή νοημοσύνη περιέχει τρεις υπαρξιακούς κινδύνους για την ανθρωπότητα: Πρώτον, θα μπορούσε να σχεδιαστεί όχι με σκοπό το γενικό καλό της ανθρωπότητας, αλλά με βάση το συμφέρον μιας χώρας, εταιρείας ή φυλής και να δημιουργηθεί στα κρυφά, προσφέροντας τεράστια ισχύ στην ερευνητική ομάδα, την εταιρεία ή την χώρα που θα την δημιουργούσε. Δεύτερον, υπάρχουν πιθανότητες να ξεφύγει από τον έλεγχο των δημιουργών της με επικίνδυνες συνέπειες για τον άνθρωπο ή να δημιουργηθεί εξαρχής από μόνη της ως εξέλιξη μιας αναπτυγμένης τεχνητής νοημοσύνης. Στην τελευταία περίπτωση δεν υπάρχει λόγος να υποθέσουμε ότι διαθέτει ηθικές αρχές. Ακόμη όμως και αν εξαρχής έχει προγραμματιστεί με βάση ηθικές αρχές, όπως την προστασία της ανθρωπότητας, μπορεί να τις εφαρμόσει με ανεπιθύμητους από εμάς τρόπους. Τέλος, θα μπορούσε να παρεισφρήσει ένα λάθος στον αρχικό κώδικα, το οποίο θα είναι

αδύνατον να διορθωθεί και θα είχε ολέθριες συνέπειες για την ανθρωπότητα. Με βάση τα προλεχθέντα, υιοθετώντας παράλληλα την αρχή της ευθύνης που διατύπωσε ο Hans Jonas, πιστεύω ότι δεν έχουμε το ηθικό δικαίωμα να διακινδυνεύσουμε την ύπαρξη και την συνέχεια της ανθρωπότητας, αλλά ούτε την ανθρωπότητά μας.

Κείμενο 3

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ (1921-2006)

Dream factory¹ 2

Το ακόλουθο ποίημα ανήκει στην ποιητική συλλογή Τα πουλιά και η αφύπνιση (Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, 1987, σ. 132).

Όταν καταλαγιάζει ο αχός²
Της σύγχρονης τεχνολογίας
Κι ακούγεται μόνο
Το παράπονο
Του λαβωμένου περιστεριού
Αρχίζει η αναπαραγωγή των ονείρων

Κι όπως πάντα
Το πρωί τριγυρνούν
Με απόχες στους δρόμους
Οι ονειροσυλλέκτες

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Ποιο είναι το θέμα του Κειμένου 2 (μονάδες 4) και ποια η βασική θέση που διατυπώνει ο συντάκτης του (μονάδες 5); Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σου, ο σκοπός για τον οποίο έγραψε το κείμενό του (μονάδες 6);

Μονάδες 15

---

¹ Dream factory = εργοστάσιο ονείρων.

² αχός = ήχος, βοή.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Η τελευταία παράγραφος του Κειμένου 2 («Το σημαντικότερο ανθρωποκεντρικό επιχείρημα ... ούτε την ανθρωπινότητά μας») αναπτύσσεται με αίτιο αποτέλεσμα και ορισμό. Να αναφέρεις την έννοια που ορίζεται και τα αποτελέσματα που ενδέχεται να προκαλέσει (μονάδες 4). Να δικαιολογήσεις αυτή την επιλογή, λαμβάνοντας υπόψη σου το θέμα του κειμένου και την πρόθεση του συγγραφέα (μονάδες 6).

Μονάδες 10**Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)**

Να συγκρίνεις τα Κείμενα 1 και 2, εντοπίζοντας κοινά ή/και διαφορετικά σημεία προβληματισμού. Να απαντήσεις σε 70-80 λέξεις με σχετικές κειμενικές ενδείξεις (δεν λαμβάνονται υπόψη στην έκταση της απάντησης).

Μονάδες 10**ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)**

Να αναπτύξεις το θέμα που, κατά τη γνώμη σου, πραγματεύεται το Κείμενο 3, στηρίζοντας την ερμηνεία σου σε τρεις κειμενικούς δείκτες. Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωσή του; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15